

Małgorzata Pyziak-Szafnicka, Wojciech Robaczyński, *Elementarny kurs prawa cywilnego*, Warszawa 1999, ss. 209.

Nakładem Domu Wydawniczego ABC ukazała się na rynku księgarskim książka prof. dr hab. Małgorzaty Pyziak-Szafnickiej i Wojciecha Robaczyńskiego zawierająca elementarny wykład wybranych zagadnień z zakresu prawa cywilnego.

Autorka jest kierownikiem zakładu w Katedrze Prawa Cywilnego i prodziekanem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Jej dorobek obejmuje wiele publikacji z zakresu prawa cywilnego, w tym zwłaszcza prawa zobowiązań oraz opracowania i glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego. W ostatnich latach opublikowała m. in. monografie: „Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika” (1995) oraz „Uznanie długu” (1996). Dr Wojciech Robaczyński jest adiunktem w Katedrze Prawa Cywilnego Uniwersytetu Łódzkiego. Opublikował wiele artykułów z zakresu prawa cywilnego oraz glos do orzeczeń Sądu Najwyższego. W 1998 r. wydał książkę „Sądowa zmiana umowy”

„Elementarny kurs prawa cywilnego” składa się z 15 rozdziałów, które zostały poprzedzone krótką przedmową autorów i wykazem skrótów. Każdy z rozdziałów ma określony zakres tematyczny. Wykład jest podzielony na odrębnie zatytułowane, niewielkie fragmenty dotyczące poszczególnych zagadnień, co pozwala na szybkie odnalezienie potrzebnych informacji.

Rozdział I ma charakter praktycznego wprowadzenia, które wyjaśnia czytelnikom czym jest prawo cywilne i jakie jest jego miejsce w systemie prawa. Dokonano tu również podziału prawa cywilnego, wymieniając najważniejsze jego części np. część ogólna, prawo rzeczowe, prawo zobowiązań itd.

Rozdział II podejmuje problematykę związaną z podmiotami prawa cywilnego. W kolejnych trzech podrozdziałach poruszone zostały zagadnienia takie jak: zdolność prawa, zdolność do czynności prawnych, sytuacja prawna dziecka poczętego (nasciturus), ochrona dóbr osobistych.

Rozdział III "Czynności prawne" klasyfikuje i omawia podstawowe rodzaje czynności prawnych. Są to między innymi: czynności między żyjącymi (inter vivos) i na wypadek śmierci (mortis causa), czynności prawne o podwójnym skutku czy przysparzające. W dalszej części rozdziału znajdują się wiadomości dotyczące podstawowych form wspomnianych czynności prawnych,

przedstawicielstwa i pełnomocnictwa.

"Posiadanie" jego pojęcie i rodzaje omawia rozdział IV Autorzy wyróżniają posiadanie samoistne zależne; w dobrej i złej wierze; zgodne z prawem i bezprawne; niewadliwe i wadliwe. Opisują też trzy grupy środków ochrony, do których należą: domniemania związane z posiadaniem, środki ochrony pozasądowej, oraz środki ochrony sądowej.

Kolejny rozdział to "Własność" Prawo własności stanowi najpełniejszą formę władztwa nad rzeczą. Podstawowym przepisem określającym zakres uprawnień właściciela jest art. 140 k.c. Zgodnie z tym artykułem "właściciel może (...) korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, a w szczególności może pobierać pożyczki i inne dochody z rzeczy" Rozdział ten jest szczególnie przydatny dla studentów prawa i ekonomii. Omawia bowiem rodzaje rzeczy, własność lokali a także różne sposoby nabycia prawa własności, przeniesienie własności oraz istotę współwłasności.

Następny VI rozdział to "Użytkowanie wieczyste" Jest to forma pośrednia między własnością a ograniczonymi prawami rzeczowymi. Użytkownikowi wieczystemu przysługują liczne i szerokie uprawnienia, które zostały określone w art. 223 k c i omówione w tej części opracowania.

Rozdział VII zatytułowany jest "Ograniczone prawa rzeczowe" Autorzy podają podstawowe pojęcia bezpośrednio wprowadzające czytelnika w problematykę tych praw. Kolejny rozdział VIII "Zobowiązania" Jest szeroko rozbudowany, o czym świadczy liczba 61 zawartych w nim definicji. Tworzą one ogólną charakterystykę zobowiązań ze szczególnym uwzględnieniem wpływu przedawnienia na zobowiązania oraz dział o "świadczeniach pieniężnych"

Następny IX rozdział nosi tytuł "Czyny niedozwolone" Autorzy zapoznają czytelnika z pojęciem i rodzajami winy, a także przedstawiają zasady odpowiedzialności za cudze czyny oraz szkody wyrządzone przez zwierzęta lub rzeczy. W tej części publikacji omówione zostały także zasady odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu oraz szkodę wyrządzoną przez ruch pojazdu mechanicznego. Zawarte są tu informacje na temat różnych form ubezpieczenia pojazdu, które mogą być przydatne w życiu codziennym.

Rozdział X to "Umowa - zawarcie i kształtowanie treści" W rozdziale tym przedstawiona została zasada swobody umów. Autorzy

prezentują sposoby zawierania umowy a także wyjaśniają istotę funkcjonowania zasady "Pacta sunt servanda" Znajdujemy tu wiele informacji, których znajomość może uchronić przed popełnieniem błędów przy zawieraniu umów.

Rozdział XI - "Zabezpieczenia wierzytelności" to kolejna istotna część podręcznika, z której dowiadujemy się o rodzajach zabezpieczeń i ich celowości. Głównym zabezpieczeniem jest poręczenie. Autorzy omawiają także gwarancję bankową, przelew na zabezpieczenie oraz ubezpieczenie kredytu.

Następny rozdział XII to "Podstawowe typy umów służących przeniesieniu własności" Definicje zawarte w tym rozdziale dotyczą sprzedaży, rękojmi, gwarancji, zamiany, darowizny. Czytelnik znajdzie także informacje dotyczące sposobu określania ceny towaru lub usługi.

Rozdział XIII - "Podstawowe typy umów umożliwiających korzystanie z rzeczy, praw i pieniędzy" zawiera około 13 definicji, które określają istotę najmu, dzierżawy, użyczenia i pożyczki. Autorzy wyjaśniają w sposób kompleksowy istotę ograniczonych praw rzeczowych.

Rozdział XIV to "Podstawowe typy umów o świadczenie usług" Autorzy w sposób precyzyjny omawiają i wykazują różnicę między umową o dzieło i zleceniem.

Ostatni rozdział XV zatytułowany jest "Skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania" Zawiera on informacje na temat konsekwencji niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań, a także przytacza sposoby ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika.

Głównymi adresatami książki – jak zaznaczają autorzy są przede wszystkim osoby, które nie miały wcześniejszej usystematyzowanego kontaktu z prawem cywilnym i chciałyby swoją wiedzę uzupełnić. Opracowanie szczególnie powinno zainteresować słuchaczy tych kierunków, które wymagają wiedzy podstawowej z tego zakresu, czyli studentów administracji, ekonomii, zarządzania a także studentów prawa. Ze względu na tematykę książka ta może być wykorzystana także przez pracowników administracji publicznej i uczestników życia gospodarczego.

Ks. Krzysztof Warchałowski